

Poštovani članovi i prijatelji Društva prijatelja glagoljice!

Nova godina nam je donijela novi polet. Tako nas ni niske temperature ne sprečavaju u raznim aktivnostima i njihovom pomnom bilježenju.

Osvrt na minule događaje

U srijedu, 11. siječnja u Nadbiskupijskom pastoralnom institutu, gospodin Marijan Lipovac, povjesničar i bohemist, zaposlenik HAZU te predsjednik Hrvatsko-češkog društva, održao je predavanje o biskupu Duhu, prvom zagrebačkom biskupu. Podaci o Duhu vrlo su šturi, poznato je da ga je kralj Ladislav odabrao za ovu poziciju opisivši ga ovim riječima: "prikadni Čeh, muž časnog života, imenom Duh". Povjesničari od 19. stoljeća istražuju je li Duh bio svećenik latinskog obreda ili glagoljaš te iz kojeg češkog samostana potječe. Ako je bio glagoljaš, njegov matični samostan mogao bi biti onaj u Sázavi kraj Praga u kojem su do 1056. živjeli glagoljaši koji su potom protjerani u Ugarsku. Ako Duh nije bio glagoljaš, nego svećenik latinskog obreda, mogao je doći iz benediktinskog samostana u Břevnovu kraj Praga s kojim je tadašnji kralj Ladislav bio u kontaktu. Postoji teza da Duh nije stigao izravno iz Češke, već iz sela Čehi u okolini Zagreba koje su osnovali češki doseljenici. U tom slučaju biskup Duh mogao bi biti glagoljaš stoga što se smatra da su selo osnovali Česi krajem 9. stoljeća nakon progona glagoljaša u Velikoj Moravskoj. Budući da je kao biskup trebao imati svoju stolnu crkvu, pretpostavlja se da je upravo biskup Duh započeo izgradnju zagrebačke katedrale na mjestu gdje se i danas nalazi. Gradnja je dovršena, a crkva posvećena tek 1217. godine. Ne zna se gdje je grob biskupa Duha, a u katedrali, blizu glavnog oltara, postoji popis svih zagrebačkih biskupa na kojem se nalazi i njegovo ime. Od prosinca 2005. godine stepenice koje povezuju Tkalčićevu ulicu i park pokraj Opatovine u najstrožem centru Zagreba nose ime *Stube biskupa Duha*. Osim profesije koja dvostruko pokriva temu predavanja, prof. Lipovac ima i jednu "tajnu vezu" s biskupom Duhom: svake godine u vrijeme maskara, tijekom manifestacije *Žive slike* u Muzeju grada Zagreba, utjelovljuje ga likom i riječju, što najbolje dočarava ova slika.

Početkom godine Mirna Lipovac, dr. Vladimir Lučev i prof. Darko Žubrinić objavili su u časopisu Krčki Val, br. 49, izdanje za siječanj 2017. članak pod nazivom *Dragutin Antun Parčić, znameniti hrvatski leksikograf i glagoljaš – 2. dio*. Prvi nastavak članka objavljen je u Krčkom valu iz prosinca prošle godine.

Nestrpljenje s kojim je dočekan novi, 17. broj časopisa *Baščina*, rezultiralo je prodajom velikog dijela naklade. Nemojte ostati bez svoga primjerka! *Baščinu* možete naručiti putem mrežne stranice Društva – <http://www.croatianhistory.net/glagoljica/dpg.html>, a preuzeti prije i poslije redovite mjesečne tribine u organizaciji Društva. Cijena primjerka je 30 kn.

Posjet izložbi *Post scriptum – povijest i značenje umijeća pisanja* u Arheološkom muzeju u Zagrebu održan je 17. siječnja. Nazočne su kroz izložbu vodili prof. Darko Žubrinić i g. Stjepan Bahert iz DPG-a te g. Juraj Mužina, predsjednik Društva Krčana i prijatelja otoka Krka. Jednosatnim predavanjem bili su obuhvaćeni izloženi kameni glagoljički spomenici. Pozivu na obilazak izložbe odazvalo se tridesetak članova Društva prijatelja glagoljice te Društva Krčana i prijatelja otoka Krka.

Promocija 10. zbornika Pasijske baštine održana je u Društvu hrvatskih književnika dana 19. siječnja. Predstavljajući Zbornika bili su akademik Josip Bratulić, prof. dr. sc. Darko Žubrinić i mr. sc. Jozo Čikeš. U navedenom broju Zbornika, posvećenom Istri i Kvarneru, objavljen je i članak prof. Žubrinića pod nazivom *Uloga hrvatske glagoljičke baštine za sudbinu Istre nakon Drugog svjetskog rata*.

U knjižnici i čitaonici Bogdana Ogrizovića u Zagrebu, u organizaciji Društva Krčana i prijatelja otoka Krka, dana 25. siječnja svećenik i doktor znanosti, Anton Bozanić, župnik u Omišlju i dekan Omišaljskog dekanata, održao je predavanje pod nazivom *Djelovanje krčkih biskupa Mahnića i Srebrnića*. Posebno je zanimljiva činjenica da je Antun Mahnić 1896. godine postavljen za krčkog biskupa s ciljem da ukinе glagoljicu u bogoslužju. Ali, nekoliko godina kasnije, nakon što je temeljito upoznao prilike u svojoj biskupiji te važnost staroslavenskog bogoslužja i glagoljice, Mahnić je postao gorljivi branitelj glagoljaškoga obreda, oštro se suprotstavljajući germanizaciji i talijanizaciji. Godine 1899. u Krku je osnovao hrvatsku tiskaru *Kurykta*, a 1902., također u Krku, utemeljio je Staroslavensku akademiju, preteču današnjeg Staroslavenskog instituta.

Dvanaesta *Noć muzeja* održana je dana 27. siječnja od 18 sati do 1 sat iza ponoći. Tema ovogodišnje manifestacije bila je *Glazba i glazbeni velikani i njihov utjecaj na društvo* kojom se željelo ukazati na važnost prikupljanja, očuvanja i prezentiranja materijalne i nematerijalne kulturne baštine koju brojni muzeji i druge ustanove imaju u svojim zbirkama, ali i iznimnu važnost glazbe tijekom povijesti. Tražeći *najglagoljašiju* Noć muzeja diljem Hrvatske, odabir je pao na Sveučilišnu knjižnicu iz Rijeke koja ima stalnu izložbu posvećenu glagoljici, a za ovu prigodu dopunila ju je izlošcima i glagoljaškim napjevima, nazvavši svoj program *Glagoljica*

u glazbi. Osim toga, prikazan je i dokumentarni film "Az, Branko prdivkom Fučić" o najuglednijem hrvatskom istraživaču glagoljice i fresko slikarstva čija je djelatnost obilježila povijest umjetnosti naših krajeva druge polovice prošloga stoljeća.

Zahvaljujemo našoj vrijednoj članici iz Rijeke, gospođi Ljubici Štambuk, na poslanim fotografijama. Nije bilo jednostavno odabrati samo jednu za ove *Novosti*.

Najave predstojećih zbivanja

Svake prve nedjelje u mjesecu Mješoviti pjevački zbor *Baščina* pjeva na glagoljaškoj misi u 18 sati u crkvi sv. Franje Ksaverskoga u Jandrićevoj 21 u Zagrebu. Iduća misa je 5. veljače.

U srijedu 8. veljače u 19 sati u prostorijama Nadbiskupijskoga pastoralnog instituta na Kaptolu 29 a, bit će otvorena izložba glagoljičnih radova *Tokove voda tkaju kapi: tisuće malih ja u velikom uči sjati*. Više od stotinu učenika osnovnih škola i jedne srednje škole, koji su sudjelovali na četvrtim *Otvorenim vratima zagrebačke glagoljaške riznice* izložiti će svoje radove, a među njima i zagrebački glagoljični suvenir. Izložba će biti otvorena do 22. veljače, a moći će se pogledati radnim danom od 10 do 16 sati, te u druga vremena uz prethodnu najavu na telefon: (01) 5522 – 000.

Redovna Godišnja skupština Društva održat će se 1. ožujka u 19 sati, u Maloj dvorani Matice hrvatske, Strossmayerov trg 4 u Zagrebu. Pozivamo sve članove i zainteresirane osobe na prisustvovanje.

Nekoliko važnih datuma u veljači

21. veljače obilježava se međunarodni dan materinskog jezika. U kakvom je stanju hrvatski jezik? Odgovor ćemo prepustiti stručnjacima, a vi, dragi čitatelji, u međuvremenu uploadajte ovaj newsletter na fejs, pa neka ga svi lajkaju, šeraju i tvitaju. Cool, ha?

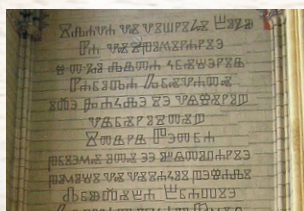
Dana 22. veljače objavljen je hrvatski prvotisk *Misal po zakonu rimskoga dvora*. Misal je objavljen na hrvatskom crkvenoslavenskom jeziku i glagoljičnom pismu, 1483. godine. Datum, pretpostavlja se, nije odabran slučajno. Od rimskoga doba 22. veljače slavi se kao blagdan Katedre sv. Petra, simbolizirajući jedinstvo Crkve, zajedništvo svih vjernika i postojanost vjere. Također, 22. veljače obilježava se Dan Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Logo knjižnice je staro glagoljsko slovo *iže* koje je označavalo slovo *i*, odnosno Isusovo ime, a danas se koristi samo u funkciji broja 10.

Društvo prijatelja glagoljice osnovano je 22. veljače 1993. godine, a Hrvatsko-češko društvo godinu dana ranije. Svečarima želimo puno uspjeha u daljnjem radu i nadamo se budućoj suradnji.

Naš mali, ali dragocjeni *Glagoljaški kutak* otvoren je 28. veljače 2002. godine u Knjižnici i čitaonici Bogdana Ogrizovića u Zagrebu, gdje se i danas nalazi. Nakon 15 godina *Kutku* je nužan smještaj u većem prostoru i primjerenijem mjestu.

Tužna vijest

Koncem siječnja napustio nas je u 88. godini života g. Joja Ricov, književnik, pjesnik, likovni i književni kritičar, esejist, dramski pisac, publicist, antologičar, prevoditelj i predavač slavistike. Zbog svoje domoljubne riječi i želje da glasno progovara o sudbini svoga naroda bio je progonjen i zlostavljan od talijanskih okupatora, nacista te nadasve jugoslavenskih komunista. Kao jedan od osnivača Društva prijatelja glagoljice, sudjelovao je na mjesečnim tribinama i svim važnijim događanjima vezanima uz Društvo. Glagoljicu je upoznao i zavolio u djetinjstvu u rodnom mjestu Kali na otoku Ugljanu gdje je i sahranjen.

Glagoljica gdje je (ne) očekujemo

Prošlo je 800 godina od posvećenja Zagrebačke katedrale. Ubrzo nakon osnutka biskupije u Zagrebu, 1094. godine, počela je gradnja stolne crkve koja je, kako je već spomenuto, dovršena 1217. godine. Požari, neprijateljska razaranja i veliki potres mijenjali su njezin izgled tijekom stoljeća. Danas je katedrala najveća hrvatska sakralna građevina koja je udomila najveći klesani glagoljski spomenik u Hrvatskoj. Radi se o natpisu koji je 1944. godine na zapadnom zidu desne lađe postavila Družba braće hrvatskoga zmaja, na spomen 1300. obljetnice pokršćavanja Hrvata.

Malo humora uz Noć muzeja

Hvala na pozornosti.
Srdačno vas pozdravlja
Mirna Lipovac, urednica
Novosti.